

(Kort bemærkning).

Axel Kristensen: Til det ærede medlem hr. Chr. Christiansen skal jeg sige, at den dag, der foreligger et materiale at forhandle om, er vi villige til at forhandle. Så længe det ikke foreligger — og vi har ingen mulighed for selv at skaffe det — kan vi ikke forhandle.

Til det ærede medlem hr. Aage Fogh skal jeg kun sige, at det ærede medlem jo bekræftede, hvad jeg havde sagt. Jeg havde sagt, at han ikke havde ydet noget ved toldlovsforslagets behandling, og det ærede medlem sagde, at han havde taget regeringens forslag, som det var; var der noget forkert, måtte regeringen og embedsmændene tage ansvaret.

Jeg har aldeles ikke talt om huslejeloven; det kommer, som den højtærede formand sagde, ikke denne sag ved. Men forholdet har været det, at man har holdt møder i 3 udvalg samtidig, og jeg har derfor ikke kunnet være alle steder; det er noget, som overgår os alle.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af *Fuglsang m. fl.* (se sp. 1722) *forkastedes* med 70 stemmer mod 5; 46 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 i betænkningen *forkastedes* med 84 stemmer mod 29; 20 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 1, 3 og 4 uden for betænkningen af *Fuglsang m. fl.* (se sp. 1722) samt

ændringsforslagene nr. 1, 3 og 4 i betænkningen betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen og ændringsforslag nr. 2 i betænkningen.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om anvendelse af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1225, fremsættelsen i tidenden sp. 1074).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. B. Andersen: Det lovforslag, som her er til behandling, vil vække glæde hos alle, som er interesseret i det nordiske samarbejde, dette samarbejde, der efter krigsårenes adskillelse har vist så stærk opløstning, men hvor der endnu er meget at udrette.

Ikke mindst i en tid, da udbygning af det tekniske og økonomiske samarbejde mellem Nordens lande er så stærkt på dagsordenen, er det uhyre vigtigt, at der gøres en virkelig indsats også for den gensidige kulturelle forståelse. Noget af charmen — hvis jeg må bruge et så jævnt udtryk — ved det nordiske samarbejde er jo, at det ikke er et samarbejde mellem nationer, som er ens i alle forhold, men netop et samarbejde med respekt for hvert enkelt lands, hvert enkelt folks egenart. Men det gør også behovet for gensidige kontakter så meget større. Norden bliver jo i det internationale samarbejde og andre steder i stigende grad betragtet som en enhed, og derfor er det meget betydningsfyldt, at vi klargør os, både hvad der forener, og hvad der giver det nordiske billede dets nuancer.

I det internationale samarbejde, som er vokset så stærkt efter krigen, er vi meget ofte ude for, at sprogmæssige og andre hindringer bevirker, at det bliver et samarbejde, som den store del af befolkningen vanskeligt kan være med i; det bliver i mange tilfælde et samarbejde, hvor de sprogkyndige og eksperterne i ret høj grad bliver de førende. I modsætning hertil står samarbejdet imellem de nordiske lande, hvor sprogvanskelighederne normalt ikke er større, end at de med god vilje kan klares, og hvor der derfor er god mulighed for, at samarbejdet kan blive en folkesag i ordets alleregentligste betydning.

Vi hørte for nogen tid siden i pressen og også her i tinget om de vanskeligheder af økonomisk karakter, som en af formid-

[K. B. Andersen.]

lerne af det nordiske samarbejde, nemlig Fondet for dansk-norsk Samarbejde, var ude for, og der blev udtrykt ønske om, at der måtte kunne findes udvej for en fortsættelse af fondets virksomhed.

Jeg skal — bl. a. på grund af det sene tidspunkt — ikke her gå i enkeltheder vedrørende dette arbejde, som er velkendt for tingets medlemmer, men blot sige, at det er hævet over enhver tvivl, at f. eks. det stipendieprogram, som allerede har betydet, at omkring 1 500 nordmænd har været på studierejse hernede og et lignende antal danske i Norge, givet har spillet en vældig rolle for dansk-norsk forståelse.

Det vil formentlig også være en del af tingets medlemmer bekendt, at der siden krigsafslutningen har været gjort flere forsøg på at skabe et dansk-svensk kulturfond som et synligt udtryk for taknemlighed over for Sverige for hjælp på mange områder i krigens år. Helt naturligt forekommer det også at skabe et dansk-finsk fond for at søge at bringe Danmark og Finland endnu nærmere sammen. Alle, som har taget del i det nordiske arbejde, ved, at netop i forholdet til Finland er der et særligt behov for et gensidigt kulturarbejde i nordisk ånd, fordi geografiske og mange andre forhold har bevirket og bevirker, at der hidtil har været færre forbindelsestråde mellem Danmark og Finland end i forholdet til de nærmere liggende lande.

For at runde det nordiske billede af medtager lovforslaget også en udbygning af det eksisterende dansk-islandske fond og det dansk-færøske kulturfond. Jeg har nok set en avisprotest mod dette med „dansk-færøsk“, da Færøerne jo er en del af Danmark, men her, hvor vi taler om det kulturelle samarbejde, er det vel netop rigtigt også at tænke på samarbejdet mellem de to folk i det danske rige, det færøske og det danske.

Jeg synes virkelig, det er et lovforslag med meget store perspektiver, den højtærede statsminister her har fremsat. Om

selve formålene bliver der næppe megen uenighed. Det nordiske samarbejde og den nordiske tanke har betydet og betyder så megen inspiration for os her i landet, at alle må kunne se værdien af de planer, der her er forelagt. Men selve disse formål er jo kun den ene side af sagen. Den anden er spørgsmålet om tilvejebringelse af de nødvendige midler til planernes virkeliggørelse, og her mødes den nordiske plan med regeringens overvejelser med hensyn til anvendelsen af overskuddet fra nogle af de krigsforsikringsforbund, som blev oprettet i forbindelse med sidste krig, et beløb, der i dag udgør ca. 22,5 mill. kr.

En anvendelse af dette overskud til de angivne formål muliggør en endelig afvikling af endnu en af posterne fra krigsårenes regnskab.

En og anden vil måske studse og også protestere, hvad man har set nogle enkelte eksempler på i pressen i disse dage, ligesom tilfældet var, da spørgsmålet om anvendelsen af disse beløb sidst var til behandling her i tinget i samlingen 1953-54. Det blev sagt dengang, som også fremhævet nu i nogle dagblade, at folketinget ikke på den måde bør disponere over penge, som rettelig tilkommer forsikringstagerne i de pågældende forsikringsforbund. Det er selvfølgelig ubestrideligt, at pengene for så vidt tilkommer forsikringstagerne, men det synes at være lige så ubestrideligt, at det ikke er muligt at foretage en tilbagebetaling, hvilket umiddelbart kunne synes at være den rimeligste løsning.

Som nævnt i bilag 2 til lovforslaget, den udtalelse, man i slutningen af 1954 indhentede fra kammeradvokaten, gør kammeradvokaten for det første opmærksom på, at det ikke med føje kan drages i tvivl, at lovgivningsmagten er kompetent til at træffe bestemmelse med hensyn til overskudsbeløbenes anvendelse. Kammeradvokaten citerer derefter henvendelsen fra forvaltningsnævnene, hvori det påpeges, at omkostningerne ved tilbagebetaling vil blive uforholdsmæssigt store; det vil være et

[K. B. Andersen.]

meget stort og langvarigt arbejde, som vil skyde afslutningen af forvaltningsnævnenes virksomhed langt ud, og det vil endelig være praktisk ugørligt at gennemføre tilbagebetaling, fordi der er sket så mange ændringer i forsikringsforholdene, og fordi en del selskaber ikke længere er i besiddelse af det materiale, der er nødvendigt for at gennemføre en sådan tilbagebetaling.

Hele dette spørgsmål om tilbagebetaling blev meget grundigt behandlet i udvalget i 1953-54. Dengang oplyste de implicerede ministerier bl. a. over for udvalget, at f. eks. tilbagebetaling for løsrøreforsikringsforbundenes vedkommende ville koste 3,5 mill. kr., medens for landbrugsbygningernes vedkommende en tilbagebetaling simpelt hen ville overstige det overskud, der var, således at der altså ingenting ville blive at tilbagebetale. Man undersøgte også dengang muligheden af at indkalde medlemmerne af krigsforsikringsforbundene til ved præklusivt proklama at melde sig med krav om andel i overskuddet, men ministeren gjorde opmærksom på, at det ville kræve en særlig lovhjælp, og endvidere ville tilbagebetaling — selv med denne fremgangsmåde, hvor det kun drejede sig om de folk, der meldte sig for at få del i overskuddet — være behæftet med så store tekniske vanskeligheder og være så ufuldstændig, at man ikke kunne anbefale fremgangsmåden. Alle de forsikringskyndige medlemmer af nævnenene tog da også afstand fra denne udvej. Nu er der gået yderligere 4 år, og derved er spørgsmålet blevet endnu mere problematisk.

Der forelå i øvrigt allerede dengang fra repræsentanter for de forsikrede udtryk for megen forståelse og en meget klar stillingtagen. Jeg tænker på et par henvendelser, den ene vedrørende løsrøreforsikringen, en henvendelse, der blev fremsendt af Grosse-r-Societetets Komité, Industrirådet, Assurandør-Societetet, Provinshandelskammeret De samvirkende Købmændsforeninger i Danmark, Håndværksrådet og De danske Handelsforeningers Fællesorganisation. Det hedder i denne henvendelse — jeg beder om tilladelse til et par korte citater —:

„Det er vor opfattelse, at en tilbagebetaling af de beløb, der i gunstigste fald kan blive tale om, for så vidt angår

krigsforsikringen af løsrøre, ikke bør søges gennemført, da det må anses for urimeligt at ofre arbejdskraft og omkostninger på en tilbagebetaling, som det, efter hvad der er oplyst over for os, vil være udelukket at føre til bunds.“

I en samtidig afgivet henvendelse vedrørende bygningsforsikringen, som er fremsendt af de samme organisationer, men derudover af bl. a. Landboforeningerne og Husmandsforeningerne, hedder det:

„Det er vor opfattelse, at en tilbagebetaling af de små beløb, der i gunstigste fald kan blive tale om i de to krigsforsikringsforbund for bygninger, ikke bør komme i betragtning, da vi må skønne, at det er urimeligt at ofre arbejdskraft og øvrige omkostninger herpå.“

Man tilføjer, at en tilbagebetaling ville betyde udstrakt anvendelse af arbejdskraft til uproduktivt formål.

Det er altså en helt klar tilkendegivelse fra samtlige de erhvervsorganisationer, der var inde i billedet med hensyn til spørgsmålet om tilbagebetaling.

Derimod er jeg ganske klar over, at der nu som sidste gang kan dukke mange andre formål op for anvendelse af disse penge — givet mange, der i og for sig er berettigede, og ganske givet mange uberettigede. Jeg vil imidlertid stærkt håbe, at der kan blive enighed om at stå fast på de i lovforslaget angivne formål, der danner en helhed, løser opgaver, som ikke uden videre kan ventes løst ved almindelige statsmidler, og har forbindelse med de forsikrede og med forsikringsforbundenes virksomhed i den forstand, at netop i krigens år havde den nordiske tanke så stor betydning for den store del af det danske folk, som også forsikringstagerne var udtryk for — det var på den måde, vi kunne komme til at give udtryk for vort frihedshåb.

Hvis man endelig vil røre ved den foreslåede fordeling, var det måske naturligt, — det kunne ske uden at bryde den brede karakter af de i lovforslaget anførte formål — at prøve at drage foreningen Norden, der på så mange måder har været pioneren, den rolige, stiltfærdige og solide slider bag det nordiske samarbejde på snart sagt alle områder, ind i billedet, men det kan vi måske se på i udvalget.

Vi kan måske også se på, hvorledes man

[K. B. Andersen.]

kan give de gensidige nordiske fonds sådanne arbejdslinjer, at der bliver mulighed for at drage repræsentanter for alle befolkningsgrupper, ikke alene kunstnere, videnskabsmænd og skolefolk, men også landmænd, arbejdere og repræsentanter for andre erhverv, ind i denne udvekslingsvirksomhed. Drager vi helt nye formål ind i debatten, vil det let kunne føre til, at vi efter sagens behandling ender i hverken at få løst de store nordiske opgaver, som her foreligger, eller problemet vedrørende den afslutning på krigsforsikringsforbundenes virksomhed, som ud fra så mange synspunkter er ønskelig.

Derfor skal jeg udtrykke håbet om, at lovforslaget kan gennemføres i alt væsentligt i den foreliggende skikkelse. Formålet er af en sådan karakter, at det burde kunne samle bred tilslutning her i salen, og på mit partis vegne skal jeg tilsige det en hurtig og velvillig behandling.

Anders Andersen: Der er naturligvis grund til at glæde sig over, at der nu igen er fremsat forslag om udbetaling af overskuddet i krigsforsikringsforbundene. Man kan måske forbavses noget over, at der skulle gå 4½ år, efter at vi sidste gang behandlede lovforslag om anvendelsen af disse krigsforsikringsmidler, før den høje regering igen fandt anledning til at komme med forslag derom. Det her foreliggende lovforslag om nordiske kulturelle fonds kan vi have al mulig sympati for. Der kunne sikkert remses en række andre gode formål op, som vi også kunne udtrykke sympati for.

Ordføreren for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. K. B. Andersen, sagde, at man måtte forbavses over, at f. eks. foreningen Norden ikke er nævnt med et eneste ord i lovforslaget, og jeg er i og for sig også forbavset over, at man, når regeringen nu har ment, at penge skulle deles ud til disse nordiske formål, helt har glemt foreningen Norden.

Mit parti har, selv om disse formål er gode, det samme principielle standpunkt, som vi havde ved debatten sidste gang. Vi mener fortsat, at det eneste rigtige og det mest rimelige er, at disse midler tilbagebetales. Nu har vi hørt, som vi også hørte det sidste gang — vi har læst det i bemærkningerne, og det er sagt både af den højtærede

minister og af talere her — hvor vanskeligt det er at tilbagebetale disse midler. Man får efterhånden det indtryk, at når staten skal betale penge tilbage, er der ingen grænser for, hvor besværligt det er at finde frem til dem, der skal have pengene, hvor meget der løber på i administration og omkostninger, medens denne tale måske ikke føres med samme kraft, når der er tale om, at det offentlige skal indkassere selv små midler fra skatteyderne ude omkring. Altså, der er en væsentlig forskel på den høje regerings og den højtærede fungerende statsministers indstilling over for disse problemer, alt efter som pengene skal gå den ene eller anden vej.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. K. B. Andersen, at jeg er slet ikke overbevist om, at vi under det korte udvalgsarbejde, vi havde sidste gang, fik dokumenteret, at det var umuligt at tilbagebetale disse midler. Tværtimod har vi skrivelser som absolut dokumenterer at det kan lade sig gøre; men det er klart, at når der er gået 13-14 år efter krigens afslutning, må der være visse mennesker, som man ikke længere vil kunne finde frem til. Det erkendte vi sidste gang, og det erkender vi igen, men det bortforklarer ikke, at der stadig vil være en stor kreds, som har krav på tilbagebetaling af de midler, der er i overskud i krigsforsikringsforbundene. Vi vil derfor under det kommende udvalgsarbejde sætte ind på dette problem og stadig forsøge at finde frem til en ordning, som gør det muligt, at de flest mulige af disse midler bliver tilbagebetalt.

Så kommer problemet om de penge som eventuelt ikke vil kunne tilbagebetales. Når man hører den ærede ordfører for socialdemokratiet læse de mange henvendelser op, som sidste gang kom fra forskellige erhvervsorganisationer, kunne det nok forbavse en og anden, at den højtærede minister og den høje regering ikke har lyttet til nogle af disse henvendelser. Det kan også i høj grad forbavse, at den højtærede minister heller ikke har taget hensyn til de ønsker og krav, der ved forhandlingen mellem krigsforsikringsforbundene og landbrugsorganisationerne dengang blev stillet op. Landbrugsorganisationerne havde aftalt med krigsforsikringsforbundet for landbrugets løssøre, at hvis der blev et over-

[Anders Andersen.]

skud, burde disse penge tilbagebetales. Man havde endogså aftalt, efter hvilke regler pengene skulle udbetales, nemlig med en tredjedel til Husmandsforeningerne og to tredjedele til Landboforeningerne, men denne aftale, som er protokolleret, har den højtærede minister åbenbart fuldstændig set bort fra, idet han stiller forslag om, at pengene anvendes på områder, som i hvert fald ligger helt uden for den kreds — om jeg må bruge det udtryk — som i sin tid har indbetalt disse penge. I overensstemmelse med det specielle forhold for landbrugets vedkommende, hvor der forelå en klar aftale, ville det vel være naturligt, hvis det viser sig, at det heller ikke for de andre forbunds vedkommende vil være muligt at tilbagebetale det hele, da at overveje, om man ikke kan finde frem til de retmæssige ejermænd og på en eller anden måde lade midlerne komme de pågældende organisationer og foreninger til gode, sådan at pengene vender tilbage til de områder, hvorfra de er kommet.

Vi må altså principielt fastholde den linje, vi fulgte sidste gang, og jeg kan ikke lade være at udtrykke min store forbavselse over den uvilje, der fra måske et flertal i salen udvises med hensyn til at lade disse penge komme tilbage, hvor de rettelig hører hjemme. Min forbavselse over, at den højtærede minister ganske ser bort fra den protokollerede aftale, der forelå for landbrugets vedkommende, er ikke mindre, og jeg tror, den højtærede minister meget let kunne få bekræftet, at en sådan aftale foreligger.

Jeg kan altså ikke glæde den højtærede minister med at tilsige mit medarbejderskab med hensyn til det foreliggende lovforslag, men vil henstille til det høje ting og alle de medlemmer, som kommer til at arbejde med lovforslaget, at vi enes om at nå frem til den mest retfærdige løsning: at tilgodese de bidragydere, som har indbetalt for meget til disse krigsforsikringsforbund.

Hanne Budtz: Jeg forstod på det ærede medlem hr. K. B. Andersen, at regeringen nu ønsker at fremme det dansk-nordiske kulturelle samarbejde. Det gjorde det ærede medlem meget ud af. Som noget rent underordnet kom det ærede medlem derefter ind på, hvor man skulle skaffe pengene fra, og

nu havde man tilfældigvis dette beløb. Mit parti ser helt anderledes på denne sag. Vi vil gerne konstatere, hvem dette beløb på nogle og tyve millioner tilhører, og i det omfang, det ikke kan lade sig gøre, må man så se at finde ud af, hvordan beløbet skal anvendes.

Baggrunden for det fremsatte lovforslag er lovene af 1939 og 1940 om gensidige krigsforsikringsforbund, og det må fremhæves, at forsikringstagernes deltagelse i disse og dermed i de indbetalte ekstrapræmier var tvungen. Bestemmelserne gik yderligere ud på, at hvis disse tvungne betalinger ikke indgik rettidigt, påløb der en betydelig rente, og hvis der ikke betaltes efter første påkrav, kunne beløbene inddrives ved udpantning, altså ret hårde bestemmelser. Inddrivelsen var effektiv nok. Anderledes er det åbenbart, når pengene skal den modsatte vej.

Samtlige partiets ordførere erkendte den gang under forhandlingerne, at det ville være umuligt på forhånd at overskue, hvilken præmie der skulle opkræves; den blev altså ret tilfældigt, eller man kan også sige skønsmæssigt fastsat, og kunne for den sags skyld have været betydelig højere. Det er kun delvis rigtigt, at der er tale om mange og små beløb. Det er der ganske vist, men der er i høj grad også tale om store beløb, endda overordentlig store.

Jeg erindrer om, at medlemmer af det konservative folkeparti i 1948 i folketinget fremsatte forslag til beslutning om nedsettelse af krigsforsikringsbidragene under forbundet for handel, industri og håndværk, idet de derunder henhørende præmier skønnedes at være fem gange så høje som noget andet krigsforsikringsforbunds bidrag; dette forslag blev afvist, og det medfører altså i dag, hvis regeringens forslag gennemføres, at disse forsikringstagere lider et forholdsvis større tab end andre.

Da regeringen i 1954 fremsatte sine lovforslag om anvendelse af krigsforsikringsbeløbene, var det unægtelig et noget tilfældigt udpluk af vort lands talrige organisationer, der skulle begunstiges.

Senere, i februar 1955, sikrede man sig klogeligt indkaldelse af eventuelle fordringshavere gennem Statstidende, og da nu år og dags varsel rigeligt er forløbet, har regeringen altså ment på ny at kunne komme med forslag om beløbenes anvendelse.

[Hanne Budtz.]

Mit parti er af den opfattelse, at det rigtige er at tilbagebetale beløbene til dem, der har indbetalt dem. De pågældende personer eller firmaer er dem, hvem disse beløb rettelig tilkommer. Vi er ikke i tvivl om, at dette synspunkt er det juridisk rigtige; det vil vel ingen bestride. Et andet spørgsmål er, om lovgivningsmagten kan og i givet fald vil anvende beløbene til fordel for andre. Det vil jeg bestride rigtigheden af.

Den højtærede fungerende statsminister omtaler i sin fremsættelse helt unuanceret, at lovgivningsmagten er berettiget til at disponere over kapitalen — i overensstemmelse med den juridiske sagkundskab, siger den højtærede fungerende statsminister, som hermed hentyder til en udtalelse af kammeradvokaten i dennes erklæring af 1. december 1954. Jeg synes, at kammeradvokatens udtalelse rummer finere nuancer, end den højtærede minister giver udtryk for. Kammeradvokaten siger — det er bilag 2 til lovforslaget —:

„Næppe nogen kunne eller ville have bestridt lovgivningsmagtens kompetence til i forbindelse med lovreglerne om de pågældende forsikringsforbunds stiftelse at tilføje bestemmelser om, at eventuelle ved virksomhedens afslutning foreliggende overskudsbeløb skulle tilfalde statskassen.“

Men et sådant indhold fik loven ikke. Det er altså en antagelse, en præsumtiv udtalelse. Man kunne lige så vel antage det modsatte. Videre siger kammeradvokaten:

„Man synes da heller ikke med føje at kunne drage i tvivl, at lovgivningsmagten nu ved afslutningen af forsikringsforbundenes virksomhed er kompetent til at træffe de fornødne bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med overskudsbeløbene.“

Kammeradvokaten siger altså ikke rent ud, at der slet ikke kan være tvivl om lovgivningsmagtens beføjelse.

De følgende ord af kammeradvokaten skal ses på baggrund af, at de fremkommer, efter at lovforslagene var fremsat i 1954. Han udtaler:

„Dersom lovgivningsmagten nu måtte bestemme, at overskudsbeløbene skal indgå i statskassen, kan det næppe betvivles, at sådanne lovbestemmelser må være lige

så gyldige og bindende for forsikrings-tagerne som lovbestemmelser gående ud på . . . en fordeling . . . til almennyttige formål.“

Jeg er af den opfattelse, at hvis lovgivningsmagten skulle være kompetent til at fratage forsikringstagerne beløbene til et bestemt formål, kan det naturligvis også gyldigt vedtages, at de skal anvendes til et andet formål. Derimod er jeg ikke enig i, at det er det samme at inddrage beløbene i statskassen som at bevilge dem til et bestemt formål.

Dernæst henholder den højtærede minister sig i bemærkningerne til forvaltningsnævnene, der imidlertid synes alene at koncentrere sig om de praktiske vanskeligheder ved tilbagebetalingen. Da ministeren i bemærkningerne udtaler, at regeringen har kunnet tilslutte sig nævnenes opfattelse om, at en tilbagebetaling til de oprindelige bidragydere i praksis må anses for udelukket, vil jeg bede den højtærede minister besvare det spørgsmål, om han er enig i, at principielt burde beløbene tilbagebetales.

Da det foreliggende lovforslag vel må ses i forbindelse med lovforslagene fra 1954, gør jeg opmærksom på, at ordlyden da var:

„hvor tilbagebetaling efter vedkommende forvaltningsnævns skøn vil være forbundet med uforholdsmæssige omkostninger, bemyndiges ministeren . . .“

o. s. v. Jeg beder den højtærede minister svare mig på følgende spørgsmål: vil ministeren være enig med sine tidligere ministerkolleger i, at i hvert fald i de tilfælde, hvor det ikke vil være omkostningsmæssigt urimeligt at tilbagebetale, bør tilbagebetaling finde sted? Mit parti er altså af den opfattelse, at det vil være et overgreb mod de borgere, der har ydet deres ved lov fremtvungne bidrag, at berøve dem dette i behold værende beløb.

Hvad den praktiske side af sagen angår, må det dog være muligt at finde frem til en hel del, måske et flertal af bidragyderne, og det må stadig væk erindres, at det ikke alene er mange og små beløb, men også store beløb, det drejer sig om. Jeg finder det i hvert fald amoralsk at undlade at tilbagebetale på grund af den derved forvoldte ulejlighed, når man betænker, hvilken ulejlighed man gjorde sig — til og med ad udpantningens vej — for i sin tid at få

[Hanne Budtz.]

beløbene indbetalt. Sammenligner man i øvrigt med de midler og den bemyndigelse, f. eks. skattemyndighederne er i besiddelse af, og den ulejlighed, de gør sig for at inddrive de mindste beløb fra borgerne, så tror jeg ikke, der skal mange flere ord til, for at man kan forstå den almindelige borgers retfærdige krav på tilbagebetaling.

Naturligvis vil der være penge, som ikke kan finde deres rette ejermænd eller af praktiske grunde ikke kan tilbagebetales. Skulle der herved fremkomme et beløb, der skal findes anvendelse for, foreslår det konservative folkeparti, at man først og fremmest dækker tab af den art, som det var meningen med forsikringsforbundene at dække. Jeg tænker her på beboerne på Maglekildevej på Frederiksberg, der led den store skade den 21. marts 1945. Afdøde borgmester Aksel Møller gik ind for dette her i tinget, ud over hvad han var med til at gennemføre fra Frederiksberg kommunes side. Den samlede skade efter denne katastrofe blev opgjort til ca. 9 mill. kr., hvoraf endnu 1,85 million er udækket. Det drejer sig om ca. 800 bombe-ramte medborgere, og hvad er mere naturligt, end at først og fremmest deres tab bliver dækket? Sammenslutningen „Den 21. marts 1945“ har rettet henvendelse til partierne i folketinget, og det udvalg, der ned-sættes, vil sikkert få en nærmere redegørelse for forholdet fra denne. Jeg kan ikke tænke mig, at der i den anledning skulle opstå noget problem i forbindelse med de ulykkeligt indtrufne skader på Bornholm i maj 1945, eftersom denne sag er afsluttet med en beretning og et overskud.

Når regeringen foreslår de beløb, det her drejer sig om, anvendt til dansk-nordisk kulturelt samarbejde, vil jeg gerne understrege, at det konservative folkeparti er positivt indstillet over for et så vidtgående samarbejde af denne art som muligt, og at vi på mange områder bidrager hertil. Derimod er det ikke umiddelbart indlysende, hvorfor de her omhandlede beløb foreslås anvendt netop til kulturelt nordisk samarbejde. Der er i den højtærede ministers fremsættelse heller ikke nævnt anden sammenhæng end den, at regeringen finder, der er et behov for øgede midler til dette nordiske formål, og her findes altså tilfældigvis nogle penge. Vi ser gerne et øget kulturelt

og økonomisk samarbejde de nordiske lande imellem, et samarbejde, der allerede manifesterer sig gennem foreningen Nordens udstrakte arbejde, gennem venskabsbyernes samkvem, gennem snart sagt enhver forenings samarbejde med tilsvarende foreninger i de øvrige nordiske lande, for ikke at tale om Nordisk Råd; det seneste udslag af nordisk samarbejde er vel den nordiske folkehøjskole på Snoghøj. Der eksisterer jo, hvad specielt det dansk-norske samarbejde angår, her i landet institutionen Schæffergården, som er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget. Ud over hvad der er oplyst i bemærkningerne, vil det interessere mit parti under udvalgsarbejdet at få en redegørelse for anvendelsen af de midler, der har været stillet til rådighed for Schæffergården, og for, i hvilket omfang der i de seneste år har været behov for at yde ophold til stipendiater inden for de oprindeligt tænkte rammer.

Vi vil naturligvis i udvalget medvirke positivt til at finde den rimeligste anvendelse for de midler, som ikke kan tilbagebetales, og det må forudses, at der vil komme talrige henvendelser fra de organisationer, der ved lovforslagene i 1954, om jeg så må sige, fik rakt en lillefinger, eller som i øvrigt mener at have lige så stor adkomst til midlerne som de af regeringen nævnte. Jeg henleder i denne forbindelse opmærksomheden på, at der allerede til mig er kommet adskillige henvendelser fra folk, der ikke har fået erstatning for de våben, de i sin tid blev tvunget til at aflevere.

Vi vil under alle omstændigheder medvirke til et positivt samarbejde inden for rammerne af de af os tilsigtede formål.

Hølge Larsen: Jeg har med interesse hørt på de bemærkninger, der under denne debat er fremsat om de forhandlinger, der på et tidligere tidspunkt har været ført vedrørende anvendelsen af disse midler, og de mange forskellige forslag, der har været fremme i så henseende. Jeg har lyttet med særlig interesse, fordi jeg ikke har haft lejlighed til at deltage i disse forhandlinger; men jeg må tilføje, at for mig har de væsentligst historisk interesse. Det afgørende i denne sag er, at vi her står over for et lovforslag, som giver anvisning på en anvendelse af disse krigsforsikringsmillioner og en

[Helge Larsen.]

afvikling af det administrationsapparat, der er knyttet dertil, et lovforslag, der anviser en anvendelse af pengene til formål, som jeg fuldt ud billiger.

Dette er det centrale for mig, og jeg vil gerne begrunde denne stilling ganske kort. Da de forskellige krigsforsikringsforbund oprettedes i 1939-40, kunne ingen forudsige, hvorledes deres regnskaber ville stille sig, når krigen engang var forbi. Ingen bestemmelse blev truffet om, hvordan man skulle forholde sig med eventuelle overskud eller underskud, det blev reelt overladt til senere afgørelse. For krigsforsikringerne for bygninger stillede det sig sådan, at de sluttede med et underskud på op imod 70 mill. kr., og dette underskud blev betalt af statskassen. Nu står vi altså med et lovforslag, der tilsigter afviklingen af de sidste krigsforsikringer, hvis overskud i dag med kursstigning og påløbne renter andrager 22,5 mill. kr.

Jeg tror, alle vil være enige om, at det ikke kan være for tidligt at få disse sidste krigsforsikringer og deres administrative nævn afviklet. Rent umiddelbart dukker der naturligvis, som det også er sket i dag, tanker op om at tilbagebetale overskuddet til forsikringstagerne, men den udvej er for mig at se desværre ikke anvendelig i dag, og det er det afgørende. Der er i årene siden krigens slutning sket så mange ændringer i forsikringsforholdene som følge af ejerskifter, dødsfald, flytninger, overførsel af forsikringer til andre selskaber o. s. v., at en tilbagebetaling enten vil være umulig eller kræve et enormt administrativt arbejde, der i mange tilfælde nødvendigvis må koste mere end det beløb, der kan blive tale om at tilbagebetale til den enkelte. Krigsforsikringen for privat indbo tegner sig alene for ca. halvdelen af det samlede overskud på 22,5 mill. kr., og denne forsikring må jo omfatte betydeligt over en million forsikringstager. Det ville blive et kæmpemæssigt arbejde at få disse 11 mill. kr. fordelt på mere end en million forsikrede, rent bortset fra at det altså slet ikke lader sig gennemføre. Jeg minder i den forbindelse om, at forsikringsselskaberne kun har pligt til at opbevare oplysninger om indbetaling af forsikringsbidrag i et kortere åremål, og at mange selskaber derfor formentlig slet ikke

er i besiddelse af de fornødne oplysninger, som er en forudsætning for tilbagebetalingen.

En rationel tilrettelæggelse af afviklingen må derfor, finder jeg, tilsige os at finde en anvendelse af beløbene, der har en mere almennyttig karakter. Krigsforsikringerne var jo en almennyttig foranstaltning, udsprunget af tanken om, at fællesskabet i krigsårene så vidt muligt skulle holde den enkelte skadesløs i materiel henseende. Det forekommer mig, at det foreliggende lovforslag om anvendelse af krigsforsikringens overskud til fremme af det nordiske kulturelle samarbejde ligger i forlængelse af det almennyttige og af det fællesskab, som krigen skabte. Jeg tror ikke, der vil kunne findes en bedre anvendelse af midlerne, når tilbagebetaling ikke er mulig.

Jeg er særlig glad for, at Fondet for dansk-norsk Samarbejde efter lovforslaget tilføres 4 mill. kr., så driften af Schæffergården kan videreføres på samme gode måde som hidtil. Ligeledes er jeg meget glad for, at der skabes mulighed for oprettelse af et dansk-svensk fond og et dansk-finsk fond. Vi husker alle, hvad Sverige betød for os under krigen, og selv om den hjælp, der blev ydet, blev ydet som noget ganske naturligt til en nabo i nød og uden nogen tanke på betaling senere, er jeg glad for, at vi nu kan sige tak på en måde, der vil kunne bidrage til at øge det kulturelle samkvem mellem Danmark og Sverige. At også vor kulturelle forbindelse vestpå til Færøerne og Island tilgodeses gennem en forøgelse af midlerne til dansk-islandsk fond og dansk-færøsk kulturfond, finder jeg værdifuldt.

Hvad dansk-islandsk fond angår, vil jeg dog gerne henlede den højtærede statsministers opmærksomhed på, at fundatsen for fondet nok sætter for snævre rammer for midlernes anvendelse, og at en ændring af fundatsen derfor vil være rimelig. Som det er nu, kan midlerne vist udelukkende anvendes til videnskabelige formål. Det vil være rimeligt, at dette ændres, så i hvert fald de nyttilkomne midler kan anvendes til et videre anlagt kulturelt samarbejde på linje med bestemmelserne i de øvrige nordiske fonds, der allerede eksisterer eller tænkes oprettet.

Endelig vil jeg ligesom det ærede medlem

[Helge Larsen.]

hr. K. B. Andersen gerne rejse det spørgsmål til nærmere overvejelse, om det ikke vil være muligt at overføre et beløb af krigsforsikringens overskud til den danske for- eningen Norden, der har gjort en så ene- stående indsats for samarbejdet mellem de nordiske lande.

Med disse bemærkninger skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale lovforsla- get til vedtagelse.

Kristian Kristensen: Det tiltaler i hvert fald mig meget nu at få afsluttet denne gamle sag. Det er første gang, jeg er med til at drøfte den her i tinget, men sagen forekommer mig meget væsentlig. Hvis man i det udvalg, som nu nedsættes, kan finde frem til en rimelig og retfærdig anvendelse af disse penge, vil det glæde mig, og jeg vil gerne i udvalget være med til at søge at finde frem til en rimelig ordning.

Med disse ord skal jeg på retsforbundets vegne anbefale det foreliggende lovforslag til en velvillig udvalgsbehandling.

Alfred Jensen: Da vi for nogle år siden behandlede et lovforslag angående anvendelse af de penge, krigsforsikringsforbun- dene havde i overskud, gav den kommuni- stiske gruppe udtryk for, at den mente, pengene skulle tilbagebetales til dem, som havde indbetalt dem. Det blev også dengang hævdet, at dette var forbundet med så store vanskeligheder, at man måtte betragte det som en umulighed at gennemføre det.

Det står os imidlertid ikke klart, at der er ført noget bevis herfor, og jeg forstår af referater, at der ikke dengang i udvalget fremkom noget, som godtgør, at det er umuligt at betale pengene tilbage. Når det er tilfældet, må vi fortsat være af den mening, at man må se at finde frem til en form for en tilbagebetaling til forsik- ringstagerne. Vi er vel klar over, at der kan være vanskeligheder forbundet med at finde frem til alle; det står os klart, at man i nogle tilfælde ikke kan finde den retmæs- sige ejer, og når det er tilfældet, må man naturligvis også vide, hvad man vil gøre med restbeløbet.

Den kommunistiske gruppe gav, sidste gang sagen behandlede, udtryk for, at man mente, de midler, der blev tilovers, burde

bruges til hjælp for besættelsestidens ofre. En hel del af dem, der led under besættelsen, lever fortsat under ret utilfredsstillende kår. Det er fortsat sådan, at skader bryder op hos dem, som har været i koncentrations- lejr eller deltaget i modstandskampen, og der opstår problemer angående disse perso- ners forsorg. Det er derfor rimeligt, at man nu har denne gruppe medborgere for øje.

Jeg hørte med interesse spørgsmålet om de skadelidte fra Maglekildevej omtalt, og jeg forstår, at spørgsmålet vil blive be- handlet i udvalget. Også efter vor opfat- telse bør det indgå i overvejelserne angående pengenes anvendelse.

Det er imidlertid muligt, at der, når lovforslaget engang kommer til anden be- handling, ikke bliver meget at tage stilling til af denne art. Det er muligt, at lovforsla- get stort set har samme affattelse som nu, og derfor er det nødvendigt, at jeg knytter et par bemærkninger til de formål, som regeringen mener pengene bør anvendes til.

Vi har naturligvis ikke noget imod, at samarbejdet her i Norden fremmes, heller ikke at man lægger vægt på det kulturelle samarbejde, men vi føler os ikke overbevist om, at pengene hertil bør tages netop af disse midler. Man kan også spørge, om det er betimeligt at bruge så store beløb til de to nye fonds, der her er tale om. Jeg under- kender ikke den taknemlighedsgæld, vi står i til Sverige, men spørgsmålet er, om den skal tilbagebetales på denne måde.

Jeg hørte også med interesse, at dansk- islandsk fond blev fremdraget, og at det blev sagt, at fundatsen nok måtte ændres noget, så der kunne arbejdes på de mere kulturelle felter. Det leder igen tanken hen på, hvorledes vi kan gøre vor skyldighed over for Island, og jeg tænker på, at det bedste, man kunne gøre, i virkeligheden var at give dem de islandske håndskrifter tilbage. Det vil altså sige, at der findes måder og veje nok til at fremme det kulturelle samarbejde her i Norden; man behøver ikke absolut at bruge de midler, der her er tale om.

Jeg vil endda mene, at når man endelig skal drøfte, hvilke ædle formål pengene kan bruges til, og man ser bort fra for- sikringstagerne selv og besættelsestidens ofre, er der spørgsmålet om ungdommens uddannelse. Hver gang det problem rejses, bliver der udtalt forståelse af, at der skal

[Alfred Jensen.]

bruges penge, men hvor skal pengene tages fra? Derfor ville det forekomme mig mere rimeligt, om man havde landets ungdoms uddannelse for øje og anvendte pengene her-til, hvis man ikke kan finde ud af at anvende dem på den måde, som jeg går ud fra at flertallet af forsikringstagerne ønsker.

Vi må vende tilbage til sagen, når lovforslaget kommer til anden behandling. Så foreligger der vel nye oplysninger og måske momenter, som ikke kan iagttages her i dag.

Den fungerende statsminister (Kampmann): Jeg takker for tilslutningen til lovforslaget. Jeg forstod på enkelte af de ærede ordførere, at de mente, man principielt burde tilbagebetale pengene, det ærede medlem fru Hanne Budtz ud fra juridiske betragtninger og det ærede medlem hr. Anders Andersen mere ud fra retfærdighedsbetragtninger — eller hvad man skal kalde det.

Vedrørende selve tilbagebetalingsspørgsmålet var begge de ærede ordførere inde på, at staten måtte kunne gøre noget her. Staten var så god til at kræve penge ind, sagde man, og så måtte staten også være god til at tilbagebetale penge. For en ordens skyld må jeg sige, at det er ikke staten, der skal tilbagebetale disse penge, det er forvaltningsnævnene, og forvaltningsnævnene har klart tilkendegivet både i 1955 og i 1957, at det anser det for udelukket at gennemføre en tilbagebetaling af overskuddet til de oprindelige bidragydere. Det er det, vi har måttet holde os til. Jeg har forstået, at man i udvalget ønsker at diskutere, om denne stillingtagen fra nævnet er rigtig, og det kan jeg ikke have noget imod.

Jeg forstår også — og det er for mig det afgørende — at når det har været drøftet og man er nået frem til et resultat, er begge de ærede ordførere enige i, at der bliver et ganske betydeligt beløb tilbage. Jeg tror, det bliver hele beløbet; de ærede ordførere tror, det bliver en del af beløbet. Problemet er så, til hvilket formål disse penge skal an-

vendes. Der har her gjort sig forskellige anskuelser gældende.

Sidste gang spørgsmålet var til drøftelse her i tinget, var der forslag fremme om, at en lang række formål skulle tilgodeses. Vi har inden for regeringen overvejet, om man kunne finde et formål, tinget kunne samles om. Jeg troede, det nordiske formål rummede en virkelig mulighed for at samle tinget. Jeg håber stadig, at denne mulighed må foreligge. Jeg synes, det ville være en smuk og god gestus af den danske befolkning, hvis vi kunne nå til enighed om at give pengene til dette formål. Jeg forstod på det ærede medlem fru Hanne Budtz, at man fra konservativ side ser med stor sympati på det formål, der her er stillet op, men jeg har også hørt under debatten her, at man mener, der er andre grupper, der særlig kunne trænge til beløbet. Der er nævnt bombeofrene fra Maglekildevej; der er nævnt de mennesker, der måtte udlevere deres våben, og jeg hørte det ærede medlem hr. Alfred Jensen nævne besættelsestidens ofre. Jeg er naturligvis meget villig til at lade diskutere i udvalget, i hvilket omfang disse grupper yderligere skal hjælpes. Jeg har det standpunkt, at viser det sig her, at man har handlet forkert, bør det være statens opgave at yde hjælp, og så er det ikke fortrinsvis gennem disse penge, det skal ske. Som sagt har spørgsmålet om hjælpen til dem fra Maglekildevej været behandlet af ombudsmanden, og jeg vil gerne i udvalget forelægge den erklæring, vi har fået fra ombudsmanden om denne sag.

Jeg håber, at de lidt hårde oplæg, der blev begyndt med, ikke skal udlægges derhen, at man ikke skal kunne tale sig til rette om dette lovforslag, således at vi kan nå et resultat, der kan samle os alle sammen.

K. B. Andersen: Jeg skal ikke trække forhandlingen i langdrag, hvad der ikke er nogen anledning til, heller ikke efter de bemærkninger, den højtærede minister har gjort.

Det ærede medlem hr. Anders Andersen

[K. B. Andersen.]

fremhævede, at jeg var meget forbavset over, at foreningen Norden ikke var nævnt i lovforslaget. Jeg udtrykte mig ikke på den måde; jeg så netop dette forslag med de gensidige fonds som en helhed, men hvis man ville indføre nye formål, ville jeg finde, det var rimeligt, at man tog hensyn til Norden, og det forstod jeg at vi heller ikke var uenige om.

Jeg kan heller ikke helt godkende det ærede medlem fru Hanne Budtz' fremstilling, at jeg skulle have overbetonet dette med det nordiske og nævnt som noget rent underordnet, hvor pengene kom fra. Jeg brugte netop megen tid på at redegøre for, at det ikke var nogle penge, man tilfældigvis havde, men at det var en sag, der krævede en løsning, og som tidligere havde været behandlet.

Det er også mærkeligt, at det ærede medlem hr. Anders Andersen, som vist er den eneste af ordførerne i dag, der var med, sidste gang sagen var til behandling, synes at være den, som alt det materiale, der blev samlet sidst, har gjort mindst indtryk på, disse enslydende oplysninger fra forvaltningsnævnene, erhvervsorganisationerne og de forsikringskyndige, gående ud på, at det var vanskeligt, for ikke at sige umuligt at tilbagebetale disse penge. Men selvfølgelig egner sådanne sager sig bedre til, at vi ser på dem i udvalget.

Det blev sagt meget kategorisk af det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at der ikke var noget, som umuliggjorde tilbagebetalingen. Det kommer jo an på, hvad den ene føler er umuligt, og hvad den anden føler er det; jeg må tilstå, at når materialet simpelt hen ikke forefindes i en række tilfælde, må det være en omstændighed, der kan gøre tilbagebetalingen vanskelig.

Anders Andersen: Det må stadig væk forbavse os, at der findes partier her i salen, der ikke synes, det er mest rimeligt, at disse penge tilbagebetales. Jeg lagde godt mærke til, at det ærede medlem hr. Helge Larsen og det ærede medlem hr. Kristian Kristensen gik ind for tanken om tilbagebetaling, men de sluttede straks, at det var umuligt. Jeg har altså den modsatte opfattelse, og i udvalgsarbejdet, så langt vi nåede sidste gang — vi nåede nemlig ikke ret

langt, før det blev standset, men af grunde, som jeg ikke skal komme ind på her — blev det ikke erklæret, at det ville være umuligt at tilbagebetale disse penge.

Det er ikke bare en principiel stilling, vi har, det er virkelig vor mening, at disse penge rettelig må være forsikringstagernes. Det er vor opfattelse — jeg ved ikke, om man kan bruge så stærkt et udtryk — at det er en slags politisk uanstændighed, at man ikke vil tilbagebetale disse penge. Jeg håber, man i udvalgsarbejdet vil være med til virkelig at overveje en tilbagebetaling.

Det forbavtede mig også lidt, at den højtærede minister overhovedet ikke ville svare på det spørgsmål, jeg stillede i første omgang om aftalen mellem landbruget og forvaltningsnævnet. Jeg ved ikke, om den høje regering sådan uden videre kan se bort fra den slags aftaler. Jeg er fuldstændig klar over, at det pågældende protokollat måske er holdt i ret vage vendinger, men jeg er også klar over, at den opkrævning, som dengang blev foretaget, og som landbruget gik med til, forudsatte det, der er protokolleret. Hvorfor vil man slet ikke overveje det, og hvorfor har man ikke taget det i betragtning ved udarbejdelsen af det lovforslag, som foreligger her? Jeg har ligesom følelsen af, at man på dette område mener at kunne bruge pengene uden hensyn til det, som i forvejen er aftalt mellem erhvervsorganisationerne og krigsforsikringsforbundene. Jeg håber, den højtærede minister vil give det høje ting en forklaring på, hvorfor ministeriet helt ser bort fra disse forhold.

Det kan heller ikke andet end forbavse os, at de to partier, retsforbundet og de radikale, ser bort fra ejendomsretten i dette forhold. Når man tænker på, hvor stærkt retsforbundet netop stod på ejendomsretten forud for sidste valg, må det forbavse, at dette parti og ligeledes de radikale ikke vil gå ind for, at disse midler tilbagebetales.

Jeg håber som sagt, at det i det udvalgsarbejde, som nu skal foregå, må lykkes at overbevise de andre partier om, at det er muligt at tilbagebetale disse midler.

Hanne Budtz: Den højtærede minister sagde, at jeg i mit indlæg anlagde en rent juridisk betragtning. Ja, det gjorde jeg, men jeg mener også, jeg understregede, at

[Hanne Budtz.]

jeg i høj grad betragtede det som et retfærdighedskrav, at pengene blev tilbagebetalt; jeg understregede, at de fleste eller i hvert fald mange borgere simpelt hen opfattede det som et retfærdighedskrav at få de penge tilbage, som de tvungent havde indbetalt. Jeg synes, det meget tydeligt fremgår af alle de mange indlæg, der har været i pressen i den senere tid, at umådelig mange borgere er af den opfattelse. Jeg synes ikke, den højtærede minister svarede, i hvert fald ikke direkte, på mine to spørgsmål, der gik ud på, om den højtærede minister principielt er enig i, at det er rigtigt at tilbagebetale beløbene, og i, at man bør gøre det i det omfang, det er muligt. Hvis jeg ikke hører andet, vil jeg opfatte det således, at den højtærede minister er enig med mig i disse synspunkter.

Helge Larsen: Det ærede medlem hr. Anders Andersen drog nu ejendomsretten ind i denne debat. Det forekommer mig ærlig talt, at det er at lægge den op i et noget for højt plan. Der er givet udtryk for fra alle sider, også af mig, at hvis disse penge kunne tilbagebetales, var det rimeligt at gøre det. Men det, som er det centrale i sagen, er jo netop, at det er praktisk umuligt. Jeg håber, det skal lykkes at overbevise det ærede medlem derom, når vi kommer til udvalgsbehandlingen. Jeg forstår, at det ærede medlem hr. Anders Andersen deltog i udvalgsarbejdet sidste gang, og at det ærede medlem ikke var blevet overbevist dér. Jeg glæder mig til at tage arbejdet op og skal gøre alt, hvad jeg kan, for at overbevise det ærede medlem.

Den fungerende statsminister (Kampmann): For at det ærede medlem fru Hanne Budtz ikke skal være i tvivl, skal jeg svare, at det afgørende for mig ikke har været det juridiske spørgsmål, om beløbene skulle tilbagebetales. Det afgørende for mig har været en udtalelse om, at man mener, det ikke kan finde sted. Så siger man: det kan dog finde sted i visse tilfælde. Hertil har jeg to bemærkninger. Jeg tror ikke, der er ret mange forsikringstager, der vil være glade for at få 7 kr. udbetalt minus 3 kr. i omkostninger. Jeg tror tværtimod, at hvis vi gjorde det, ville vi fra hele landet høre,

at det var en ødslen med administration, med penge o. s. v.

En anden ting er, at det ville være helt tilfældigt, til hvem man kunne få pengene udbetalt. Der er masser af tilfælde, hvor man intet materiale har, og det ville dog være en stor uretfærdighed, hvis det skulle bero på et tilfælde, om en forsikringstager fik disse penge eller ej.

(Kort bemærkning).

K. B. Andersen: I anledning af det ærede medlem hr. Anders Andersens bemærkning vil jeg gerne gøre opmærksom på, at jeg udtrykkelig har sagt, at det selvfølgelig ville være det eneste rimelige og naturlige at tilbagebetale disse beløb, hvis det kunne lade sig gøre; jeg tror, jeg brugte det udtryk, at det var ubestrideligt, eller noget i den retning. Det viste sig imidlertid sidst, og det vil det ærede medlem hr. Anders Andersen også se, når vi i udvalget kommer til at behandle dette spørgsmål, at det strandede på rent praktiske vanskeligheder, bl. a., som jeg sagde, på, at materialet simpelt hen ikke forefandtes. Når man nu vil lægge det op på det plan, at den ene gruppe skulle være mindre interesseret i ejendomsret o. lign. end den anden, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at samtlige erhvervsorganisationer, da de henvendte sig sidst — jeg nævnte navnene, og skal ikke gentage dem — sagde, at tilbagebetalingen ikke bør søges gennemført. Det blev sagt enslydende i de to henvendelser.

(Kort bemærkning).

Anders Andersen: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Helge Larsen, at når der er tale om ejendomsretten, kan sagen i og for sig ikke for mit eller mit partis vedkommende lægges op i for højt et plan, og mon det ikke også gælder det ærede medlem?

Dernæst vil jeg gerne sige til den højtærede minister, at jeg savner stadig væk et svar på spørgsmålet om, hvorfor ministeren helt ser bort fra den aftale, der fandtes mellem landbruget og krigsforsikringsforbundet. Skønt den højtærede minister har været på talerstolen to gange, har han ikke fundet anledning til at svare på dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Hanne Budtz: Den højtærede minister og nogle af de ærede ordførere bliver ved at tale om de små beløb på 7 kr. Det, jeg har fremhævet, er, at der er mængder af forsikringstagere, der tvungent har betalt ikke 7 kr., men 700 kr. og 7 000 kr. og endnu meget mere. Jeg kan ikke indse, at det gør en uretfærdighed bedre, at den rammer et større tal end et mindre tal, og jeg kan ikke se andet, end at det vil være retfærdigt, at man søger at finde frem til så mange som muligt af disse forsikringstagere

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

K. B. Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at *Evald Kristensen* er udpeget til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse i stedet for afdøde folketingsmand Strøm. Evald Kristensen er herefter valgt til medlem af det nævnte udvalg.

Medlemmer af folketinget Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Fuglsang, Lynnerup Nielsen og Petra Petersen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (om forhøjelse af dagpenge, børnetillæg, huslejhjælp og brændselshjælp samt om afskaffelse af karenstidsbestemmelserne).

Udvalget angående forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 17. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om anvendelse af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund.
- 3) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen m. v.
- 4) *Første behandling af:*
Forslag til lov om afløsning af skat til erhvervskommunen m. v.
- 5) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg [vedrørende den mellemkommunale refusion].
- 6) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring [vedrørende den mellemkommunale refusion].
- 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. [vedrørende den mellemkommunale refusion].

Mødet hævet kl. 17⁵⁵.

33. møde.

Onsdag den 17. december kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v. har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Ragnhild Andersen* til socialministeren:

„Finder socialministeren det ikke urimeligt at opretholde trangsgrenser i § 194, stk. 1, i lov om offentlig forsorg, som forhindrer invalidepensionister med børn i at få deres børnetillæg og derved stiller dem økonomisk ringere end pensionister uden børn med samme arbejdsindtægt?“

Ragnhild Andersen: Socialreformens jubilæum er lige fejret med mange smukke ord bl. a. om, at vi måtte have en forbedring af vor familiepolitik; men skal hensynet til familierne tilgodeses, kan det ikke være rigtigt i vor sociallovgivning at opretholde bestemmelser, der ikke tager det mindste hensyn til, om vanskeligt stillede familier har børn at forsørge eller ikke.

Jeg tænker her på bestemmelserne om, hvor meget en invalidepensionist og dennes familie, det vil sige ægtefællen, må have i indtægt ved siden af pensionen. Ifølge de nye fradragsregler i folkeforsikringsloven kan en gift invalidepensionist eller dennes hustru have fuld invalidepension sammen med en arbejdsindtægt på omkring 5 000 kr., forudsat at det kun er den ene af ægtefællerne, der er invalidepensionist. Den indtægt kan de have, hvis de ingen børn har. Reglerne i folkeforsikringsloven gælder imidlertid ikke ved udregning af børnetillæg. Har en invalidepensionist børn, sker der en nedskæring af børnetillægget, så snart arbejdsindtægten plus pensionen oversti-

ger trangsgrenserne i lov om offentlig forsorg § 194, stk. 1, de såkaldte indtægtsgrænser. Disse trangsgrenser er på landet 5 240 kr., i købstæderne 6 240 kr. og i hovedstaden 7 090 kr. Hvor en familie med børn har en indtægt plus pension ud over disse beløb, foretages der et fradrag på 60 pct. i børnetillæggene, et forhold, som efter min opfattelse er ganske urimeligt, fordi man her ser ganske bort fra forsørgerhensynet.

Jeg står her med en afskrift af en beregning af invalidepension til en pensionist i en købstad. Familien har 2 børn, et barn på 11 år og et på 8 år. Det er manden, der er invalid; hans hustru arbejder og har en indtægt på alt i alt 7 135 kr. Med fradrag af skatter, forsikringer og den fradragsfri arbejdsindtægt bliver det til en beregnet indtægt på 4 049 kr. årlig. Det giver en månedlig invalidepension til manden — inklusive ægteskabs- og invaliditetstillæg — på i alt 288 kr., altså ikke fuld pension. Denne pension er pensionisten berettiget til uden hensyn til, om der er børn eller ikke, men nu er der altså 2 børn i ægteskabet. På sidste side af dette skema beregnes børnetillægget, og her træder helt andre regler i kraft, nemlig trangsgrenserne i § 194. Man finder frem til, som det vil ses af skemaet, at trangsgrensen er overskredet med 3 250 kr., og 60 pct. heraf, det vil sige 1 950 kr., skal fradrages de to børnetillæg, der ellers ville være ydet med i alt 1 656 kr. Der bliver altså en „for meget“ indtægt på ca. 300 kr., og det vil sige, at familien får nul kroner eller intet børnetillæg. Man vil altså se, at disse trangsgrenser forhindrer en sådan familie i at få noget som helst børnetillæg, thi takket være dem stilles invalider med børn relativt betydeligt ringere end pensionister uden børn.

Da dette næppe kan have været lovens hensigt og i hvert fald intet har at gøre med familiepolitik, har jeg stillet følgende spørgsmål til socialministeren: finder socialministeren det ikke urimeligt at opretholde trangsgrenser i § 194, stk. 1, i lov om offentlig forsorg, som forhindrer invalidepensionister med børn i at få deres børnetillæg og derved stiller dem økonomisk ringere end pensionister uden børn med samme arbejdsindtægt?